

**Volkan Coşkun, *Konuşturan Türkiye Türkçesi Öğretimi*,
Ahmet Yesevi Üniversitesi Yay., Türkistan 2004, 246 s.**

Dr. Nilgün AÇIK*

Bir dil öğrenmenin zorluğu herkesçe malumdur. Dil öğreniminde anlama ve anlatma etkinlikleri oldukça önemlidir. Bu iki etkinliğin yerleşebilmesi için önce anlama ve konuşma, daha sonra da okuma ve yazma çalışmalarına ağırlık verilmelidir. Anlama ve konuşma çalışmalarına ağırlık verilerek başlanması gereken dil öğretiminde, hayatın akışında rastlanabilecek, günlük karşılıklı konuşma metinleri, merak uyandıracak konular, dilin kuralları ile ilgili örnekler yer almalıdır.

Dil öğretimi belli aşamalardan geçilerek yapılmalıdır. Küçük bir bebeğin ana dilini öğrenmesi gibi, önce dinleme (anlama), sonra konuşmaya çabalamaya, uğraşma daha sonra konuşma gelmelidir. Nasıl ki; ilköğretim çağına gelmeden çocuk dinleme, anlama, daha sonra konuşma evresinden geçip; ilköğretim seviyesine geldiğinde çocuğa okuma-yazma öğretiliyor, yabancı bir dil öğretiminde de aynı şekilde önce anlama-konuşma, sonra okuma-yazma öğretilmelidir. Bütün bu sıralamaya dikkat edilmediği içindir ki, bugün insanlar yabancı dil dersleri alıyorum, konuşamıyorum, karşımdakinin konuşmasını anlamıyorum, anlatamıyorum yakınmaları içindedir.

Dil öğretiminde öğrenciyi pasif konumdan çıkarıp aktif konuma getirmek çok önemlidir, aksi takdirde bir dil ediniminden söz edilemez. Dil öğretiminin konuşan değil, konuşturan; okuyan değil okutturan; yazan değil, yazdıran olması idealdir. İşte bu ilkeyi temel prensip edinerek yola çıkmış, konuşturmayı amaç edinen *Türkiye Türkçesi Öğreniyorum* (hazırlayanlar: Doç. Dr. M. Volkan COŞKUN / Dr. Timur KOZİREV / Okutman Ercan ÖMÜRBAYEV / Okutman Tamaşa ADİLBEKOVA, (Hoca Ahmed Yesevî Üniversitesi, Turan Basımevi), Türkistan 2004, 246 sayfa) kitap ekibinin çalışması, alanda bu yönde tek çalışmadır.

Türk dünyası öğrencileri ve başka ülke öğrencilerinin, Türkiye Türkçesi öğrenmesine uygun olarak hazırlanmış kitabın, hazırlanış amacı ve içeriği, uygulanan modern dil öğretim metotları oldukça özgündür. Karşılıklı

* Muğla Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe Eğitimi Bölümü / MUĞLA
anilgun@muqla.edu.tr / nilgunacik@yahoo.com

konuşma metinleri, anlama-konuşma ve pekiştirme çalışmaları ile kitap tamamen orijinal olup, kitap ekibinin kaleminden çıkmıştır. Kitapta klâsik gramercilik anlayışının yerini, modern lehçe ve dil metotları almaktadır. Metinlerde geçen dilbilgisi konu ve kurallarının, anlama-konuşma, pekiştirme çalışmaları ile anlatıldığı görülmektedir.

Her öğrencinin Türkiye Türkçesi öğrenebilmesini sağlayacak şekilde hazırlanan kitabın önsözünde, “Sevgili Türkçe Okutmanları” başlığı altında kitabın nasıl kullanılacağını anlatan bir bölüm bulunmaktadır (Coşkun vd. 2004: 15). Kitap ekibi, önsözdeki talimatlara uyulduğu takdirde eğitim-öğretim yılı sonunda, öğrencilerin Türkiye Türkçesinde dinledikleri konuşmaları, okudukları yazılı materyalleri anlayabilecek ve düşündüklerini ifade edebilecek bir seviyeye gelebileceklerini söyler ve burada Türkçe okutmanlarına büyük görev düştüğüne de özellikle dikkat çeker.

Kitap yazar ekibinin başkanı Doç. Dr. M. Volkan Coşkun kitabında, Kazakistan Hoca Ahmed Yesevî Üniversitesi’nde Dekanlık yaptığı süre içinde, Türkçe Öğretim Merkezlerini ziyaret ettiğini, bu ziyaretleri sırasında yaptığı gözlemlerde, Türkçe Öğretimi derslerinde başarı oranının yüzde ellinin altında olduğunu belirtmektedir (Coşkun vd. 2004: 14). Bunun sebebinin anlama, konuşma, okuma ve yazma becerilerinin öğrencilere sağlıklı olarak kazandırılmaması, olduğunun altını çizen Coşkun ve ekibi, kitabında anlama ve konuşma becerilerine öncelikle ağırlık vermiş ve bu çerçevede bir rehber kitap hazırlamıştır.

Otuz dokuz metnin yer aldığı kitapta, klâsik öğretim metotları yerine, modern lehçe ve dil öğretim metotları ile öğretim tavsiye edilmekte, her hafta bir metin işlenerek, anlama-konuşma, pekiştirme çalışmaları ile öğrencilerin etkin kılınması istenmektedir. Dilin etkinlik alanları içerisinde yazma becerisinin en son kazanılabileceğini ifade eden kitap ekibi, okuma ve yazma becerilerinin, sınıf içi ve ev çalışmaları ile desteklenmesi gerektiğine, burada öğretmenlerin yol göstericiliğine ihtiyaç olduğuna dikkat çekmektedir.

Kitapta öğretmen ve öğrencilere konuların nasıl işlenmesi gerektiği ile ilgili rehberlik eden talimatlara, koyu renk ile baskın olarak işaret edilmiştir. Bu anlamda kitap sayfa sayfa kendisi de konuşmakta, öğrenciyi de etkin kılarak konuşturmaktadır. Kitabın her bölümü, dil ediniminin başındaki öğrenciye kolaylık sağlayacak, ipuçları ile cevabı bulduracak şekilde hazırlanmıştır. Boşluk doldurma alıştırmalarında, dikkat edilmesi gereken unsurlar koyu renk ile yazılmış, öğrenciye bu anlamda rehberlik edilerek, kolaylık sağlanmıştır.

Dil öğretiminde şüphesiz o milletin hayatı algılayış biçimini, bakış açısını kazandırmak da son derece mühimdir. Bu çerçevede de, kitabın Türk kültür unsurlarını ön plana çıkaracak metinlerden müteşekkil olması da ayrıca dikkat çekicidir. Türk kültür unsurlarını yansıtan kitabın bölümleri, hayatta sık karşılaşılabileceğimiz karşılıklı konuşma metinlerinden oluşturulmuştur. Kitabın bölümleri şunlardır:

Sunuş / Hazırlık Sınıfında Tanışma / Selamlaşma / Yurtta / Kütüphanede / Sayılar / Bir Gün / Günler ve Aylar / Uçak Yolculuğu / Halk Otobüsünde / Ailede / Topkapı Sarayı Gezisi / İstiklâl Caddesi / Sultanahmet Meydanında / Lokantada / Ankara Gezisi / Otogarda Bilet Alma / Otelde / Manavda / Anıtkabir'de / Akmerkez Gezisi / Kafeteryada / Mağzada / Yol Tarifi / Yönler / Doktorda / Hastahanedede / Konya Ziyareti / Akdeniz'de Tatil / Hoca Ahmet Yesevî Türbesinde / Hoca Ahmet Yesevî Türbesi / Sabah Kahvaltısı / Ev Taşıma / Akrabalar / Piknik / Renkler / Mevsimler / Hayvanat Bahçesinde / Kına Gecesi / Meslek Seçme / Çevre Kirliliği.

Her bir konuşma metninin altında okuma çalışması, kelime açıklama çalışması, yazma ve pekiştirme çalışması, ek çalışmalar, anlama-konuşma çalışmaları, ses bilgisi çalışmaları, dilbilgisi çalışmaları yer almaktadır. Konuşma metinlerinin altında, pek çok yerde yapılan tekrarlarla dilbilgisi konularının pekiştirildiği görülmektedir. Gerek konu tekrarları, gerek sorular, gerekse de pekiştirme çalışmaları ile dil edinimini sağlamaya yönelik büyük çaba sarf edilerek hazırlanmış olan kitapta, aşağıda sıralanan dilbilgisi konularının kavratılması hedeflenmiştir.

Ek fiil / Ünlü uyumu / Şimdiki zaman / Ünsüz yumuşaması / Bulunma hâli / -mek iste- / Geniş zaman / Yükleme hâli / Ek fiil (olumlu-olumsuz) / Görülen geçmiş zaman / Yeterlik fiili / Yönelme hâli / İstek kipi / Çıkma hâli / Şimdiki zaman / Asıl sayılar / Sıra sayılar / Üleştirme sayıları / hâl ekleri (yükleme / bulunma / çıkma / yönelme / ilgi / vasıta) / Gelecek zaman / Sorular / Çoğul ekleri / Belirtili isim tamlaması / Soru ekleri / Sorular / Sıfat fiil ekleri (-acak, -ecek) / İyelik+hâl ekleri / Geçmiş zaman / Pekiştirme çalışmaları / Ek fiil / Ses Bilgisi çalışmaları / Ünlü düşmesi / İyelik ekleri / İsim çekim çalışmaları / İyelik ekleri / Belirtisiz isim tamlaması / Gereklilik kipi / Niteleme sıfatları / Sıfat tamlamaları / Asıl sayı sıfatları / Belirsizlik sıfatları / Unvan sıfatları / Duyulan geçmiş zaman / Yeterlik fiili / -dığı zaman, -diği zaman / -e/-a zarf ekleri / İstek kipi / Soru ekleri / Soru sıfatları / İle edatı / Kadar edatı / Daha zarfı / Belirsizlik sıfatları / Gelecek zaman / Soru sıfatları / Niteleme sıfatları / Sıfat tamlaması / Sıfat ekleri -an, -en / Sıfat fiil ekleri -an, -en / Üstünlük zarfı

“en” / Sıfat fiil ekleri -dık,-dik;-dık,-dik+iyelik ekleri / Niçin; -dığı için,-dığı için / Görülen geçmiş zaman / Sıra sayı sıfatları / Şahıs zamirleri+hâl ekleri / Şart kipi / İşaret sıfatları/ -p,-ip,ıp zarf fiil ekleri / Ne kadar / Sıfat fiil ekleri -mış,-miş,-muş,-müŖ / Gereklilik kipi / -ma, -me ekleri / Nasıl; -arak,-erek ekleri / -madan, -meden zarf fiil ekleri / -alı,alı zarf fiil ekleri / Niçin, neden; çünkü / Geniş zaman / Ne zaman; -dıktan sonra,-dikten sonra / Ne zaman; -r,-ir,-ır,-ar,-er+-ken zarf fiil eki / -ınca,-ince zarf fiil ekleri.

Yukarıda sıralanan dilbilgisi konuları çerçevesinden bakıldığında, çok geniş bir yelpazeden dil öğretiminin yapılmasının hedeflendiği, kitabın bu hassasiyetle hazırlandığı, gözden kaçmamaktadır. Konuşturana bir özelliğe sahip olan kitap, alanında tek olma özelliği göstermektedir. Hali hazırdaki dil öğretim kitapları anlama-konuşma çalışmalarına ağırlık vermek yerine, okuma ve yazma çalışmalarına ağırlık vermektedir. Hal böyle olunca öğrenciler pasif konuma gelmekte ve dil becerisine sahip olamamaktadırlar. Bu genel manzarayı değiştirmek için atılan önemli bir adım olduğuna inandığımız *Türkiye Türkçesi Öğreniyorum* kitabı, anlama-konuşma çalışmaları, konu tekrarları, pekiştirme çalışmaları ile dil edinimini layığıyla sağlamaya yöneliktir. Kitap anlama ve konuşma etkinliklerine ağırlık vererek, karşılıklı konuşma metinleri ve sorularla öğrenciyi etkin kılan, konuşturana özelliğe sahiptir.

Son olarak, dil öğreniminde oldukça önemli bir husus olan sayfa düzeninin de gözü yormayacak şekilde hazırlanmış olması dikkatimizi çeken kitabın, basılmasında titizlik gösteren Hoca Ahmed Yesevî Üniversitesi, Turan Basımevi’ni tebrik eder; Türk dünyasında ve Türkiye’de önemli bir boşluğu dolduran *Türkiye Türkçesi Öğreniyorum* kitabının, Türk dünyasındaki ve yurt dışındaki bütün öğrencileri aktif kılması, konuşturması dileğiyle kitap ekip başkanı Doç. Dr. M. Volkan Coşkun’u ve ekibini kutlarım.